

نورک بوروی

جل : ۱ Say : 9 9 Mart 1328
نورک فاندمنه جالشیر اون بش کونده بر چیقار

خسته لقلری اکثریا عائله ارکاننک آغزینک طادینی قاجیریر . نزله بوتون قیش یاشار ، طولایشیر ، نزله ، مناسترک رطوبتلی ومتبدل هوا سیله پک ایی کچینیر .

مناستر نیشان ، مایس ، حزیران آییلرنده بهشت آسادر . نزهتیه وکریم پاشانک دومکه باغچه لری ، قریستوخور کشیشخانسی ، اکشی صو، وبروسنیک کوی، وماغارووا کوی کبی مشهور تزهکاهلری وارسه ده اسلام عائله لری بورالردن پک استفاده ایده میورلر . بو مسیره لردن یالکز ارککلر استفاده ایدر . کیراز موسمنده مأمور عائله لری ایله بعض خانلر بروسنیکه کیدرلر . مناسترده یاز پک لطیف ومعتدلدر .

قیشه ، شیمدی یه کله لیم : یازین درجه حرارت اک اعظمی مستثنا اوله رق سانتیگراده ۴ درجه یه - مثلا کچن سنه ذات شاهانه نک تشریقلرنده - قادار حقیقیدینی حالده قیشین صفردن یوقاری پک کوچ چیقار . بعض سنه لر ترمومتر و کانولرده تحت الصفر ۳۳ درجه یه سقوط ایتشدیر . کچن هفته ظرفنده دار المعلمین رصد خانه سنک اک صحیح اصغری ترمومترولری صفردن آشاغی - ۴۴ درجه کوستریوردی .

بوتون قیشک اوزون کیجه لرنده مناسترده صانکه کیمسه نک موجودتی یوقدر . حالبوکه هر عائله موجوددر؛ هر یووانک ایچنده پیله چلریله ، جیوجیولریله خار برحیات ، ساده برحیات یاشایور . سواقاقلر یالکز ، تنها ، سس سز ، بیگانه ؛ فقط یوردینه چکیلن هر قلب نه لر طاشیور ، نه لر ایستیور ، نه لر حس ایدیور...

— مناستر ، ۱۲ کانون ثانی ۳۲۷ —

ارهمم شرار

تورکک سئونی

صرفلریمزک اصصیحی . — تورک عالمنده تظاھر ایدن فکری ومدنی جریانلری کوروب قید ایتک « تورک یوردی » نک وظیفه لرنندیر . بر قاج بیلدنبری، تورکلر دیلبرینک، حرفلرینک، املاطرزلرینک اصلاحی دوشمنمکده - درلر ؛ وبودوشمنجه لرندن آره صره بعض کوزه کورینیر نتیجه لرده حقیقور .

صوک زمانلر، علی الخصوص حرف اصلاحی مسألهسی پک جانلانندی: استانبولده، قازانده، اورنبورغده جوق چالیشقان «حرف اصلاحیلری» پیدا اولدی. روسیه تورکلکینک اک منتشر برساله موقوتهسی حرف اصلاحی، آغیر آغیر، فقط امین بریولده فعلاً اجرا ایدیور؛ استانبولده «حرف اصلاحیلری» نهایت بویوک براتجام، برقونقره طوبایوب، فعال برهیأت، بر اصلاح حروف قومیسونی، سچه جک قدر موفقیترلر قزانیدیلر. شباطک ۳ نجی کونی عثمانلی دارالفنونک بویوک قونفرانس سالوننده طوبایان بوقونقره نکر رئیس، تورکارک اکنامدار و اک عالم عسکری مشیر غازی احمد مختار پاشا ایدی دیرسهک، بعض اصلاح اولوناماز مقدرک استخفاف واستهزایله «حراف» دیدکری محترم اصلاحیلرک استانبول منور طبقه لرنده نه یوکسک برموقعه ایردکاری قولایلقه آکلاشیلمش اولور. قونقره ده بر جوق ذاتلر سوز سوبله دیلر. بز بوسوزلردن «تورک درنکی» اعضا سندن اسپارطه لی حتی بکک خطابه سنی «تورک یوردی» نه کچیریورز. حتی بکک خطابه سی حرف اصلاحی لزومنک سیدیلرینی، اصلاحک فکر نیجه ناصل یاییلمه سی اقتضای تدیکنی ایضاح ایده رک، استانبولک اصلاحیلر جریانلرندن بریسنی اطراف لیجه کوستردیکی کبی، ساده وصمیمی اغاده یه کوزل برده اورنکدر. حتی بک «یورد» غایه سنی تعقیب ایدن «یورد آرقداشمز» اولقله برابر، حرف اصلاحنه دائر فکرلری ذاتی اجتهادلری تلقی اولمیدر.

غایت محترم برهیأت حضورنده بز بر طرفده بوکونکی معرفت بطنی یتیشدیرن استادلر، بر طرفده حالک واستقبالک دکرلی صاحبی کینچلر. بوقادار هیبتلی برهیأت حضورنده، سوز سوبله مک نیم ایچون، بویوک جرأتدر. بویوک جرأت، فقط معذرق یاننده. چونکه بنده، بز آغیر برخسته لی کبی سرسم ایدن، بو آغیر ایشک تأثیرنه طوتولشلردیم. طیب حضورنده خسته نک هر حالی، هر سوزی معذوردر، ایچنه خسته لکه بکزه بن بر جوق شیلرده صیغان یازی مسأله سنک بزه دورلودورلو تأثیری اولمشدر. بن شو دقیقه ده او تأثیرلری ایکی نقطه ده قاپارمش کوریورم. اونقظه لره پارماق قویوب برقاج سوز سوبله مک ایسته یورم. اوایکی نقطه نه؟ یازمیز، اولاً فی دکل وقولای اوقونما یور، ثانیاً دیلری چاپار بزلره آتوب چاپارشدیریور. بونقظه لرک ایکنجیسی آیری برایشدر. املا مسأله سنی، قواعد مسأله سنی، دیل وادیات مسأله لرینی جوقاقلادینی ایچون اوزونددر. بوسبيله بونقظه یی بوسوتون کچوب، برنجی نقطه یه دونیورم.

یازیم فی دکل وقولای اوقونایور ، دیورم . واقعا یازیم طاقیم میانه کترین حرفلر ایچنده سوزده (صامت) و (صائت) وار . فقط بونلر سوزده شیلر .. بربرندن ایی ایی آبریش حالده دکل . چونکه مثلا ایلك حرفز هم همزه ، هم ألف .. هم صامت ، هم صائت .. هم قوال ، هم ششخانه . اوپر صائتلرده بویله . ایسته بر درد !
صوکرده ده هرچانک برصائله حتی تمام تمام ویرلک پک بسیط برشی ایکن ، بزم یازیده بوده قطعی برقاعده دکل ؛ بعض کلهلر اکسیک صائلی ، بعضیلری ایسه هیچ صائتسز .. حتی اولدینی قادار صائله یازیلانلری ده صایلاجق قدر آز . مثلا (چوجوق) کلهسنده ایکی صائت اولاجق ایکن بونی چوقلق برصائله یازارلر ، ضرری یوق دیرلر . (دوقوز) کلهسنده بویله برصائله (طقوز) یازارلر .

بویکی کله آراستنده طاریجه برآبریلیق یوق ایکن صائت برنده ایلك مجاده ، برنده ایکنجی مجاده . بونلرله برطاریتیده اولان (بوجوق) کله-ی ایسه ، حالا بیله ، هیچ صائتسز یازیلور ! مسأله نك دها قویو یرینه کلهلم : بز (متنکر) کبی ، (مستنکر) کبی ، (مسلم) کبی ، (مسلم) کبی کلهلری هپ هپ صائتسز یازیلور . (مو-ته-نه-ک-کیر) .. نام دورت بجا .. برده-بیله صائت یوق ! بونی اوقویان ناصیل اوقوسون ؟ بونی اوکر نك ایچون نه قادار همت صرف ایتمسین ؟ اوکره ندیکنی قاچ کره اونوتوب یکیدن اوکره نسین ؟ بونلری بظوغرو اوقور ایسه ک ، طوغرو اوقوناجق کبی یازیلدیلرندن دکل ، طوغرولق عشقیله طوغرو اوقور . ایسته بر درد دها !

بوندن صوکرده ده ، هیچ مناسی ، فائده سی یوق ایکن ، حرفلر بربرینه بدیشیلور ، یازیده کی دوزنسلکی قات قات ایدیلور . مثلا جیمک یازی ایچنده کی وظیفه سی شپ جم اولقدن عبارتکن ، ایچون دورت بش دورلو شکلی یازیلسین ؟ بوده باشقا درد !
افندیلرم !

یازیم ، شوخاللریله کاه یاریم هیروغلیف ؛ کاه بوتون هیروغلیف .. کاه بوندن ده اوته برشی .. نه بیلیم ، بر قارغاجیق ، بورغاجیق . هیروغلیف بزم یازیدن دها اوقوناقدر . هیچ اولمازسه ، اوکوز باشی کورنجه (اوکوز) دیه اوقویو ویریرم ده قورتولورم !

بزی تا کوچوک باشند ، کوچوک مکتبلردن یاقالایان بودردلرک قائییری پک بویوکر . واقعا اوکر نمشز .. (محرم) کبی ، (حر) کبی ، (خرم) کبی ، (فرخ) کبی کلهلری اوقویور . نك نك اوقودیقدن باشقا بونلرک « زکر سرنکون پوته دارالضرب چرخ دوار ، رؤس عالی جبالی طلا یافتنه اشعه وانوار ایدیجه کبی بربری اوستنه بیغلمشلیخده اوقویور ، اوقویور ، اما بزده ده حال قالمیور .. بونلرده بزم جائزه اوقویور .. صولک حسابده باقیوزز که صفری توکتمشز . نصرالدین افندی آبی قویودن قورتارمق ایچون چاپالانیرکن صیرقی اوستنه دوشدیکنی وقت ، هیچ اولمازسه آبی برده کوروب (اوخ) دیه بیلمش .. بزده ایسه بوقادارده برتلی یوق ، بوقادار امکدن همتدن صوکره ، باری دیلزده دیلسز او بونی اوینایان بولکلهلری طوغرو اوقویایلسک .. هیپات ، نه ممکن ! دها

دون بر آرقداشم صوربور : (کتله) می ؟ (کیتله) می ؟ (کوتله) می ؟ کیت لفت کتابنه
باقی !.. بلکه ده بر کتاب بردورلو ، بر کتاب باشقا دورلو بازار ، بریسی ، بنم دیدیکم
دیر ، اوتنه کی ، بنم دیدیکم !

افندیلرم ! کیسه انکار ایتمز که یازمیزی طوغرو اوقومق قولای دکل . قولای دکل ،
دیورم .. خایر بوسوز طوغرو دکل .. ممکن دکل دیملی . چوجوقلره باقی کزده کوروکنز :
بزم یازی به کوره ، اوقومق دین شی اوقومق دکل ، قیورامق . چوجوق شرکون
کیتدیکی مکتبی یازیده کورونجه اوقویاماز ، بوکوم بوکوم اولور .

بونک تأثیری یوقادارمی ؟ یوقادار دکل .. بز یازی اوقویاجغز دیبه دماغز که نه قادار
ثروتی وارسه صرف ایدیوروز . اوقویه اوقویه ، آرتیق باشقا ایشه یارامق قابلیتی غائب
ایدوب ، جاهل و کوتورم اولیوروز . بونی بن ، هرکون برابر چالیشدیم غیر مسلم
آرقاداشلریمک یاننده آکلایوب طور بورم : کوربورم که آرقاداشم خاجیک افندی ، نیقولا
افندی بن قادار تحصیل کورمه مش .. بلکه ذکاچه ده کری .. فقط اونلر داها ایش
آدی . ایش اوزرنده بنم آپیشدیم برلرده اونلر فیرلایور آنلایور . نیچون ؟ چونکه
اونلر ، بن کی وقتتی عقلنی (هره) و (هریره) کی کله لری اوکره مکه صرف ایتمه مش ،
بن کی سرمایه یی کدی به یوکه تهمه مش . یوقادار یورغونلقدن صوکره بکا ، کل ، کیمیا اوکره ن ،
دیمک حقی اولماز . بن الیهک حضورینه کیتدی کیمده ، دنیا ده نه یاپدک ؟ دیرلر سه ، بر آز
اوقودم یازدم ، دیبه حکم .. بز ، ویرکی بورچی ایچون ، طواوسی تجربه سی ، آلتنده کی
حصیری صابله دینی خالده دفتر یینه قاپاغان کوبلی حالنده بز . زواللی بزلر !..

سویله دیکلرم یالکز یازینک تأثیرلرندن بر آزیدر . دردضک سوبله ن قاداری ده
عظیم درددر . بودرد صحیحدن درد ایشه بونک چاره سی کورولک لازم کلزمی ؟ البته
لازم کلیر . بونک ایچون چالیشانلر اولدی واولاجق ، بوجتشم اجتماع ده اونک ایچون
پایلیور . چالیشانلرک هیسته اه اجرلر ، مکافاتلر احسان بویورسون . بونلرک خیلینسی
کوردم .. یوقلادم . بعضیلری ایشی داها قاریشدیراجق شیریلله یاشلر . فقط بونلر ده
تشکر ایتلی . چونکه چوق قاریشجه بلکه ، آرتیق بیقدق ، بونک چاره سسنه
باقیلین ، دین اولور . بویله دیورم اما بر طرفندن ده وهم ایله تیره بورم .. نداویدن
قاجان خسته لر کی ، جراحدن قورقان یارالیر کی قوجونیورم . چونکه بوایشه چالیشانلر
آراسته پک طولو کوکوسلی کیمه لر واره یا ، لاتین حرفلرخی آلیورم ، دیرلر سه !..
یاهرکس عقلنه کلدیکی کی برشی یاپارده یاپدینی عمومک کیفنه اویویوریر سه !.. بونکه
برابر ، کندی کندی ده دیورم که بزم یازم بر آزجق تعدیل ایدیلنجه لاتین حرفلرندن
نیچون کری فالسین ؟ لاتین یازینده نه وار ؟ حرفلر کسیک اولاق ، هرجا بر صائله اوقونق ..
بونی بز یازمزه نیچون تأمین ایدمه لم ؟

ایشته قارداشم ، میلانی دوختور اسماعیل حتی بوکا موفق اولاش : اونک بولیدینی
صنوزنده ، اولاً حرفلر بزم عربی دیبه طانیلیدیم حرفلر ؛ ثانیاً بحالری اداره ایدن
صائت حرفلر صامتله برابر ؛ ثالثاً حرفلر بر برینه بیتیشیک دکل . ایشته اوج نقطه که

اویچی ده آرانه جق اساسه اویغون . بکا قالسه داهای نه ایستورز ؟ برنجی اساسه کوره ، غایب پک آز ، قازانچم پک چوق . الفبای بوسهوتون یکیدن اوکره نیه جکز . الهه کی کتابلردن و یازیدن اوزاقلره دوشمیه جکز .. عربلره عجملره یازی و درد اورتاقلغمزی اورتهدن قالیرمایاجکز . بلکه بونی اوندده قبول ایدیه جک ده بربریزه بر آزداها یا قلاشا جکز . ایکنجی اساسه کوره صائیلر و صائیلر هم بر برندن حقیله آیری ، هم هپیدی بر چیرپیده .. حرکه یازی ایچنه کیرمش .. اوقومق ایچون کوچلک یوق .. شاشمق ، اوقویامامق ، یا کایش اوقومق یوق .

اوپنجی اساسه کوره ده ، حرفلر کسک . فائده سز اوزوله لر ، سوسلر یوق .. باصمه حرفلری هپ یوله آجیق ، آیری .. آل یازیسنده ده مثلا فرانسه جه قادار صیقینی و چاراشیقلی یوق . آل یازیسنده یازان آلار ، کیده کیده داهاقولایلقلر بولاجق .. یونلر صو کی آقوب کیده جک .. فقط بودورلو بیتیشکک اوتنه کی بیتیشکک کی ضروری بر بیتیشکک دکل . حرفلر نه اولسه کسکدر ، صورتا بر برینه کچمش کورونسه ده اوقاق بر سینکمه ایله ایی قویش تسبیح کی دانه دانه آله کلیر .

مع هذا دوقور ، بن دیوب ، اصرارده ایچور .. بواساسلر بیقیلمامق شرطیله ، داهای ایسنی بولان اولورسه بولدییم صورته بر چیرکی چکوب کلیر الاریخی اوپرم ، دیور . بیلیم که داهای نه ایسته یورز ؟ نه بکلر یورز ؟ بکلهمکه وقت یوق . دنیا یولنی بولمش ، کید یور . بزداها نهوقته قادار بکلهمه جکز ؟ قیامته قاداری ؟ نفسجه بنم بکلهمکه وقتم یوق . بنده آله تشکیل ایتک ایسته ین تورک قیزی کی دوشونیورم ، بر قوجا اولسه ، بویکجه اولسه دیورم .

بویولده چالیشانلره تکرار تکرار تشکرلر .. اونلر چالیشماسه بکونکی امیدلی وموطلی باشلانچ داهای چوق کجیکه جکدی . فقط بنجه اک چوق چالیشان دوقتوردور . دوشونه لم : معارفسلر لکمزک سببی ؟ دییه ، یکریمی بیلدر ، دماغنک بوتون فوسفورنی یاقمش ، طاماغنی قورومتش ؛ عربی حرفلردن فنی بر صورت بولمش ؛ کندسی خطاط دکلکن یازی ایله چاپالامش ؛ مطبعه چی وغزته چی دکلکن حرف دوکش ؛ حاضرلادینی غزته نی (تجمد) دییه کندی دیزمش ، صرتلک ایتش ؛ غزته سفی کتابلاری جیلرینه تولدوروب باراسز طاغیتش ، موزعلک ایتش ؛ زنکین دکلکن بویولده پاره صاچش ؛ ایشلری باشندن آشقین ایکن باشنه ایشلر آچش ! بوکا مقابل نه کورمش ؟ بول بول اوموز میلکمه لر ، قیدسزلقلر ، تعییلر - تزییقلر ، حق تکدیرلر ، تحقیرلر ! ..

زوالی دوقتور ، بومهلک خسته لئی قالدیرمق سوداسیله ، کندسی صحیحدن خسته اولمشدر . بر چوق دفعه بن شو عجزمله برابر دوقتوری تسلیه وتقویه ایتدم .. بومبارک مقصد یولنده موم کی دیم دیک دیلوب یانان بومبارک مجاهدک یاننده ، چوق وقت ، بنده قانادی قیریق ویانیق بر پروانه کی طوروشوب کندینه یار ، یارداق اولدم . بونی بوراده مباحات اولسون دییه دکل ، عبرت آلیسین دییه سویلدرم . سویله جک سوز بوقادار دکل .. فقط بورانک اولپوسنه کوره بویله چوق . تکرار عفوی احترام ایدرک چکیلیم .